

Література

1. Офіційний портал Державної статистики України. Відомості про імпорт і експорт України / URL : <https://ukrstat.gov.ua/express/expr2022/02/14.pdf> (дата звернення: 26.09.2022)
2. Т. А. Качка. Промова на експертній дискусії "Заблокована торгівля: чи може Україна збільшити експортні потужності". URL : <https://www.youtube.com/watch?v=AuN2D7sEr-U> (дата звернення: 26.09.2022)
3. Карина Горова. Логістика та міжнародна торгівля в Україні в умовах війни. URL : <https://eba.com.ua/logistyka-ta-mizhnarodna-torgivlya-v-ukrayini-v-umovah-vijny/> (дата звернення: 28.09.2022)
4. Інтерв'ю з Валерієм Ткачовим АПК Інформ. "Чому і на скільки подорожчала залізнична логістика в Україні і що буде, якщо вирішити всі проблеми на кордоні?". URL : <https://www.apk-inform.com/uk/exclusive/opinion/1528568> (дата звернення: 29.09.2022)
5. Дмитро Горюнов. "Остаточний розрив. Як Україна шукає заміну поставкам від агресора та його супутника". URL : <https://focus.ua/uk/economics/512408-bilshe-ne-partneri-yak-ukrajina-povnistyu-pripinila-torgivlyu-z-rosiyeyu-ta-bilorussyu> (дата звернення: 29.09.2022)

Анотація: the research identified the problems that hinder Ukrainian foreign trade, the main factor in their occurrence, analyzed the trade transport processes in the context of the problems they faced, and indicated what was the result of changes in Ukraine's foreign trade.

Ключові слова: foreign trade, economy, export, import, foreign economic activity

РОЗВИТОК БІОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ЗМІНИ ТИПІВ НАУКОВОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

БОРКО Тетяна,

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,*

м. Миколаїв, Україна

АНТИПОВА Світлана,

здобувач вищої освіти

спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Доповідь актуалізує питання про три основні зміни типів наукової раціональності. Об'єктом дослідження виступає період існування, вплив та розвиток на біофілософію. Здійснюється аналіз еволюції у пізнавально-перетворюючій, освітній та оцінюючій діяльності філософії. Практикуючи зміни типів наукової раціональності та їх реалізації з'являється реальне втручання в феномен життя. Стаття висуває ряд пріоритетних проблем, які потребують філософського осмислення в напрямку біології. З'ясовано що домінуючою в науці біофілософії є постнекласична наукова раціональність. Висвітлюються ознаки раціональності та аналізуються переваги в зміні типів наукової раціональності. Даний матеріал статті розглядає розвиток науки, суспільства та взаємодії з пізнанням природи.

Ключові слова: біофілософія, раціональність, постнекласична наука, класична та некласична наука раціональності.

Біофілософія вивчає структуру біологічного знання; природу, особливості та специфіку наукового пізнання живих об'єктів і систем, засоби та їх методи. Філософія біології – це система узагальнюючого розуміння філософського характеру про предмет і метод біології та системи наукового знання у цілому, її пізнавальної і соціальної ролі в сучасному суспільстві. Деякими фахівцями біофілософія стверджується як міждисциплінарна галузь знання, що включає в себе філософію біології. Інші вважають навпаки: філософія біології включає в себе біофілософію. У даний час серед філософів консенсусу з цього питання не досягнуто.

Хоча наукові філософи давно вже зацікавлені біологією, філософія біології з'явилися нещодавно. І одразу в ній виділилася біофілософія, як одна зі складових філософії біології.

Система норм і стандартів наукового експерименту може бути розглянута як індивідуальний історичний тип наукової раціональності. В. Стьопін визначає теперішній тип наукової раціональності як постнекласичний, а некласичним називає минулий етап наукової раціональності, винайдений наукою в ХХ столітті. Поступовий відхід науки від класичного типу раціональності відбувається через некласичний і постнекласичний типи наукової раціональності (Стьопін, 1989) [1].

Класичний тип наукової раціональності, виник завдяки першій в історії глобальній науковій революції в XVII ст. по іншому («ньютонівська революція») і появи класичного природознавства. Головним аспектом класичної науки є те, що вона носить зовнішній характер, а сам шлях до їх накопичення і відкриття індивідуальний. Класична наука має власну, світоглядну орієнтацію. Для класичної науки характерними є поєднання теоретичних і емпіричних методів дослідження. Основною метою класичної науки є формування загального відображення про світ і місце в ньому людини [2].

Вона є другою глобальною науковою революцією, що почалася наприкінці XVIII – першій половині XIX століття, визначила перехід до нового стану природи. У біології, хімії, геології й інших областях знання формуються своєрідні картини реальності й відповідні парадигми дисциплінарного мислення, схожі на механістичні. Отже, перші дві глобальні наукові революції в природознавстві діяли як формування й розвиток класичної науки і відповідного їй стилю мислення.

Об'єктом неklasичної науки є відкрита система як результат взаємодії об'єкта із засобами спостереження. Отримані результати досліджу є відносним знанням, оскільки їх зміст залежить від застосовуваних засобів. Некласичний тип раціональності, що з'явився в результаті третьої глобальної наукової революції із середини 90-х років XIX століття до кінця 20-х років XX століття, формулюється власним відношенням мислення до об'єкта, а саме: мислення відтворює об'єкт як вплетений у людську діяльність і будує його образи, порівнюючи їх з поданнями про історично сформовані засоби його освоєння [3].

Поняття постнеklasичної науки було введено в кінці 80-х років XX століття для того, щоб позначити новий етап у розвитку науки, пов'язаний із науковою революцією, яка розгорталася протягом трьох останніх десятиліть і досі продовжує існувати. У процесі цієї революції з'явилася і почала успішно процвітати біологічна науково-дослідна програма.

Теперішня постнеklasична наука в своїх дослідженнях викладає унікальні, складні системи, що історично розвиваються, особливою ланкою яких є людина. Постнеklasична наука, що стверджує пізнання природи на нових засадах, в біології з'являється в цікавих та складних феноменах. Одним з найсуттєвіших є розвиток біофілософії. Становлення філософії в біології стало можливим завдяки виходу біології на найвищий рівень структурної організації живих систем, потребі розвитку методології дослідження життя як цілісності. Ще одним важливим фактором становлення біофілософії є соціокультурна детермінація біологічної реальності й у цілому-орієнтація біології [4].

У науці філософії освіти в контексті пояснення „швидкоплинності”, „перехідності”, „термінальності” сучасного стану людини з'являється велике

бажання пояснити про нові змісти і форми освітнього процесу в трансдисциплінарній і трансгуманітарній перспективі, сприятливі для формування здатності швидко опанувати складні динамічні ситуації, долаючи „кордони” і будуючи „мости і переходи”. Стрімка еволюція інформаційної революції посилює кризу освіти, одночасно створюючи простір можливостей її переходу до нової моделі на засадах постнекласичної раціональності.

Література:

1. Перова О. Є. Проблеми біофілософії в сучасній філософії науки. // Вісник. Філософія. Політологія. К., 2002. №38-41. С. 192-198. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
2. Історичні типи наукової раціональності URL: <http://um.co.ua/5/5-1/5-108688.html>
3. Класична, некласична і постнекласична наука (основні риси). Типи раціональності і ірраціональності. URL: <http://um.co.ua/8/8-16/8-168945.html>
4. Постнекласична раціональність: трансдисциплінарний дискурс в науці і освіті. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/235212171.pdf>

Abstract: *This scientific article actualizes the issue of three main changes in the types of scientific rationality. The object of research is the period, influence and development on biophilosophy. An analysis of evolution in the cognitive-transformative, educational and evaluative activity of philosophy is carried out. The practice of changing the types of scientific rationality and their implementation is a real intervention in the phenomenon of life. The article puts forward a number of priority problems that require philosophical understanding in the direction of biology. It has been found that post-classical scientific rationality is dominant in the science of biophilosophy. The signs of rationality are highlighted and the advantages in the changed types of scientific rationality are analyzed. This material of the article examines the development of science, society and interaction with knowledge of nature.*

Key words: *biophilosophy, rationality, post-non-classical science, classical and non-classical science.*